

Ανωνυμοποιημένο κείμενο

Μετάφραση

C-54/23 – 1

Υπόθεση C-54/23

Αίτηση προδικαστικής αποφάσεως

Ημερομηνία καταθέσεως:

3 Φεβρουαρίου 2023

Αιτούν δικαστήριο:

Bundesgerichtshof (Γερμανία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

10 Ιανουαρίου 2023

Ενάγων:

WY

Εναγόμενες:

Laudamotion GmbH

Ryanair DAC

BUNDESGERICHTSHOF

ΔΙΑΤΑΞΗ

[παραλειπόμενα]

[παραλειπόμενα]

10 Ιανουαρίου 2023

[παραλειπόμενα]

επί της διαφοράς

WY, [παραλειπόμενα] Ντίσελντορφ

Ενάγων και αναιρεσείων

[παραλειπόμενα]

κατά

1. Laudamotion GmbH, [παραλειπόμενα] Schwechat (Αυστρία)

Εναγομένη και ανααιρεσίβλητη,

2. Ryanair DAC, [παραλειπόμενα] Δουβλίνο (Ιρλανδία)

Εναγομένη

[παραλειπόμενα]

Το δέκατο πολιτικό τμήμα του Bundesgerichtshof (Ανώτατου Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου) εξέδωσε κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 10ης Ιανουαρίου 2023 [παραλειπόμενα]

την ακόλουθη διάταξη:

Αναστέλλει την ενώπιόν του διαδικασία.

Υποβάλλει στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, το ακόλουθο ερώτημα σχετικά με την ερμηνεία του κανονισμού (ΕΚ) 261/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Φεβρουαρίου 2004, για τη θέσπιση κοινών κανόνων αποζημίωσης των επιβατών αεροπορικών μεταφορών και παροχής βοήθειας σε αυτούς σε περίπτωση άρνησης επιβίβασης και ματαίωσης ή μεγάλης καθυστέρησης της πτήσης και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 295/91 (ΕΕ L 46 σ. 1 επ.):

1. Αποκλείεται γενικά το δικαίωμα αποζημίωσης λόγω τρίωρης τουλάχιστον καθυστέρησης της πτήσης σύμφωνα με τα άρθρα 5, 6 και 7 του κανονισμού όταν ο επιβάτης, στην περίπτωση που διαφαίνεται μεγάλη καθυστέρηση, χρησιμοποιεί εναλλακτική πτήση για την οποία έχει κάνει κράτηση ο ίδιος και με τον τρόπο αυτό φθάνει στον τελικό του προορισμό με καθυστέρηση μικρότερη των τριών ωρών, ή μπορεί σε κάθε περίπτωση να θεμελιωθεί δικαίωμα αποζημίωσης υπό τις περιστάσεις αυτές, όταν ήδη πριν από την ώρα κατά την οποία ο επιβάτης πρέπει το αργότερο να παρουσιαστεί στον έλεγχο εισιτηρίων, υπάρχουν επαρκώς ασφαλείς ενδείξεις ότι θα υπάρξει καθυστέρηση τουλάχιστον τριών ωρών στον τελικό προορισμό;
2. Στην περίπτωση που στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί απάντηση κατά την τελευταία έννοια: Προϋποθέτει το δικαίωμα αποζημίωσης λόγω τρίωρης τουλάχιστον καθυστέρησης της πτήσης σύμφωνα με τα άρθρα 5, 6 και 7 του κανονισμού υπό τις προαναφερθείσες περιστάσεις ότι ο επιβάτης παρουσιάζεται εγκαίρως στον έλεγχο

εισιτηρίων σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 2, στοιχείο α΄, του κανονισμού;

Σκεπτικό:

- 1 I. Ο ενάγων διεκδικεί αποζημίωση από την πρώτη εναγομένη σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) 261/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Φεβρουαρίου 2004, για τη θέσπιση κοινών κανόνων αποζημίωσης των επιβατών αεροπορικών μεταφορών και παροχής βοήθειας σε αυτούς σε περίπτωση άρνησης επιβίβασης και ματαίωσης ή μεγάλης καθυστέρησης της πτήσης και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 295/91 (ΕΕ L 46 σελ. 1 επ., στο εξής: κανονισμός για τα δικαιώματα των επιβατών αεροπορικών μεταφορών).
- 2 Ο ενάγων έκανε κράτηση στη δεύτερη εναγομένη για πτήση από το Ντίσελντορφ προς την Πάλμα ντε Μαγιόρκα με επιστροφή. Η πρώτη εναγομένη είχε την ιδιότητα του πραγματικού αερομεταφορέα. Η πτήση μετάβασης ήταν προγραμματισμένη για τις 31 Οκτωβρίου 2019. Η αναχώρηση της πτήσης καθυστέρησε έξι ώρες. Οι εναγόμενες δεν προσέφεραν στον ενάγοντα εναλλακτική πτήση που θα αναχωρούσε νωρίτερα. Λόγω ενός ραντεβού στον προορισμό ο ενάγων έκανε ο ίδιος κράτηση εναλλακτικής πτήσης και έφθασε στην Πάλμα με καθυστέρηση μικρότερη των τριών ωρών.
- 3 Ο ενάγων ισχυρίστηκε ότι παρουσιάστηκε εγκαίρως στον έλεγχο εισιτηρίων και ενημερώθηκε εκεί από την πρώτη εναγομένη σχετικά με την καθυστέρηση.
- 4 Ο ενάγων άσκησε αγωγή κατά της πρώτης εναγομένης για αποζημίωση ύψους 250 ευρώ καθώς και για απόδοση δικηγορικών εξόδων λόγω εξωδίκων ενεργειών και κατά της δεύτερης εναγομένης επικουρικός για παροχή πληροφοριών σχετικά με το ύψος των μη αποδοθέντων φόρων και για καταβολή του προκύπτοντος βάσει των πληροφοριών ποσού. Το Amtsgericht (ειρηνοδικείο, Γερμανία) καταδίκασε με εν μέρει οριστική απόφαση τη δεύτερη εναγομένη στην παροχή των πληροφοριών και απέρριψε την αγωγή που ασκήθηκε κατά της πρώτης εναγομένης.
- 5 Το εφετείο απέρριψε την έφεση που άσκησε ο ενάγων κατά της μερικής απόρριψης της αγωγής. Με την αναίρεσή του, για την οποία το εφετείο έδωσε την απαιτούμενη άδεια, ο ενάγων επιδιώκει περαιτέρω το πρωτοδίκως υποβληθέν αίτημα κατά της πρώτης εναγομένης. Η πρώτη εναγομένη ζητεί την απόρριψη του ενδίκου μέσου.
- 6 II. Το εφετείο έκρινε ότι η πρώτη εναγομένη δεν υπέχει υποχρέωση αποζημίωσης κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 5, παράγραφος 1, στοιχείο γ΄, και του άρθρου 7, παράγραφος 1, του κανονισμού για τα δικαιώματα των επιβατών αεροπορικών μεταφορών, παρ' όλο που η πτήση που εκτέλεσε είχε κατά την άφιξη καθυστέρηση μεγαλύτερη των τριών ωρών. Και τούτο διότι ο ενάγων δεν επιβιβάσθηκε στην πτήση και έφθασε στον τελικό του προορισμό με

καθυστέρηση μικρότερη των τριών ωρών. Το γεγονός ότι ο ενάγων έκανε ο ίδιος την κράτηση της εναλλακτικής πτήσης δεν ασκεί επιρροή. Ο ενάγων δεν βρίσκεται επίσης σε χειρότερη θέση από αυτή στην οποία θα βρισκόταν εάν είχε επιβιβασθεί στην πτήση της πρώτης εναγομένης. Υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 280, παράγραφος 1, του άρθρου 281, παράγραφοι 1 και 3, και του άρθρου 281 του BGB (Bürgerliches Gesetzbuch, γερμανικού αστικού κώδικα) μπορεί να ασκήσει αξίωση απόδοσης των δαπανών για την εναλλακτική μεταφορά για την οποία έκανε ο ίδιος την κράτηση.

- 7 III. Η απόφαση επί της αιτήσεως αναιρέσεως εξαρτάται από την ερμηνεία του άρθρου 3, παράγραφος 2, του άρθρου 5, παράγραφος 1, στοιχείο γ', και του άρθρου 7, παράγραφος 1, του κανονισμού για τα δικαιώματα των επιβατών αεροπορικών μεταφορών.
- 8 1. Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο επιβάτης αεροπορικών μεταφορών δικαιούται την προβλεπόμενη στο άρθρο 5, παράγραφος 1, στοιχείο γ', σε συνδυασμό με το άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού για τα δικαιώματα των επιβατών αεροπορικών μεταφορών, αποζημίωση σε περίπτωση που, όταν φτάσει στον τελικό του προορισμό, έχει υποστεί απώλεια χρόνου τουλάχιστον τριών ωρών (πρβλ. μόνον απόφαση της 19ης Νοεμβρίου 2009 – C-402/07 και C-432/07, EU:C:2009:716, [παραλειπόμενα] σκέψεις 61, 69 – Sturgeon· απόφαση της 23ης Οκτωβρίου 2012 – C-581/10 και C629/10, EU:C:2012:657, [παραλειπόμενα] σκέψη 37 – Nelson· ΔΕΕ, διάταξη της 12ης Νοεμβρίου 2020 – C-367/20, EU:C:2020:909, [παραλειπόμενα] σκέψη 27 – KLM).
- 9 2. Υπ' αυτό το πρίσμα συνηγορούν πολλοί λόγοι υπέρ της άποψης ότι δεν οφείλεται αποζημίωση όταν ο επιβάτης, εν όψει της διαφαινόμενης μεγάλης καθυστέρησης, χρησιμοποιεί εναλλακτική πτήση για την οποία έκανε ο ίδιος την κράτηση και έτσι φθάνει στον τελικό του προορισμό με καθυστέρηση μικρότερη των τριών ωρών.
- 10 α) Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, οι επιβάτες οι οποίοι διεκδικούν αποζημίωση λόγω μεγάλης καθυστέρησης δεν είναι υποχρεωμένοι να αποδείξουν μέσω της κάρτας επιβίβασης ότι παρουσιάστηκαν στον έλεγχο εισιτηρίων της συγκεκριμένης πτήσης· κάτι άλλο μπορεί ωστόσο να ισχύει εάν αποδεικνύεται ότι οι επιβάτες αυτοί δεν μεταφέρθηκαν με την πτήση που σημείωσε καθυστέρηση (απόφαση της 24ης Οκτωβρίου 2019, C-756/18, EU:C:2019:902, [παραλειπόμενα] σκέψεις 33 επ. – easyJet).
- 11 Αυτό πιθανώς να βασίζεται στην παραδοχή ότι δικαίωμα αποζημίωσης λόγω μεγάλης καθυστέρησης έχουν κατ' αρχήν μόνον οι επιβάτες που χρησιμοποίησαν την εν λόγω πτήση και πράγματι έφθασαν στον τελικό τους προορισμό με καθυστέρηση τουλάχιστον τριών ωρών.

- 12 β) Η παραδοχή αυτή συνάδει προς τις βασικές εκτιμήσεις από τις οποίες το Δικαστήριο συνάγει την μη ρητώς στον κανονισμό προβλεπόμενη υποχρέωση αποζημίωσης σε περίπτωση μεγάλης καθυστέρησης κατά την άφιξη.
- 13 Το Δικαστήριο βασίζει αυτή την έννομη συνέπεια μεταξύ άλλων στην αρχή της ίσης μεταχείρισης του δικαίου της Ένωσης, σύμφωνα με την οποία παρόμοιες καταστάσεις δεν επιτρέπεται να αντιμετωπίζονται κατά διαφορετικό τρόπο και διαφορετικές καταστάσεις δεν επιτρέπεται να αντιμετωπίζονται με τον ίδιο τρόπο στο μέτρο που η μεταχείριση αυτή δεν δικαιολογείται αντικειμενικά. Ως καθοριστικό θεωρεί εν προκειμένω το γεγονός ότι οι επιβάτες πτήσεων με μεγάλη καθυστέρηση κατά την άφιξη και οι επιβάτες πτήσεων που ματαιώθηκαν βρίσκονται, όσον αφορά την αποζημίωση που προβλέπει ο κανονισμός, σε συγκρίσιμη κατάσταση, δεδομένου ότι υφίστανται παρόμοια ταλαιπωρία, ήτοι απώλεια χρόνου τουλάχιστον τριών ωρών σε σχέση με τον αρχικό προγραμματισμό της πτήσης τους (απόφαση της 19ης Νοεμβρίου 2009 – C-402/07 και C-432/07, EU:C:2009:716, [παραλειπόμενα] σκέψεις 50 επ. – Sturgeon· απόφαση της 23ης Οκτωβρίου 2012 – C-581/10 και C629/10, EU:C:2012:657 [παραλειπόμενα] – Nelson).
- 14 Οι περιπτώσεις που επιβάλλουν την ίση μεταχείριση προϋποθέτουν επομένως κατ' αρχήν ότι οι συγκεκριμένοι επιβάτες έχουν πράγματι φθάσει στον τελικό τους προορισμό με καθυστέρηση τουλάχιστον τριών ωρών. Από αυτό θα μπορούσε να συναχθεί ότι για την κατάφαση ενός δικαιώματος αποζημίωσης δεν αρκεί ότι ο επιβάτης θα υφίστατο μια τέτοια καθυστέρηση σε μια υποθετική περίπτωση.
- 15 γ) Υπό τις συνθήκες αυτές, το γεγονός ότι ο αερομεταφορέας παρέβη την υποχρέωσή του να προσφέρει εναλλακτική πτήση, με την οποία η καθυστέρηση να μπορούσε να έχει αποφευχθεί, δεν μπορεί να οδηγήσει καθ' εαυτό σε διαφορετική αξιολόγηση.
- 16 αα) Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, μεταξύ των μέτρων που πρέπει να λάβει ένας αερομεταφορέας σε περίπτωση καθυστέρησης ή ματαίωσης είναι βεβαίως και να προσφέρει στον επιβάτη τη δυνατότητα εναλλακτικής μεταφοράς, απευθείας ή με ανταπόκριση, με πτήση που εκτελείται από τον ίδιο ή από άλλο αερομεταφορέα και φθάνει στον τελικό προορισμό με καθυστέρηση μικρότερη από ό,τι η επόμενη πτήση του συγκεκριμένου αερομεταφορέα, εκτός εάν η πραγματοποίηση της εναλλακτικής μεταφοράς συνιστά για τον τελευταίο θυσία υπερβαίνουσα τις δυνατότητες της επιχείρησής του στο δεδομένο χρονικό σημείο (απόφαση της 11ης Ιουνίου 2020 – C-74/19, EU:C:2020:460, [παραλειπόμενα] σκέψη 61 – LE κατά TAP· BGH, απόφαση της 6ης Απριλίου 2021 -XZR 11/20, [παραλειπόμενα] σκέψη 41).
- 17 Η παράβαση της υποχρέωσης αυτής δεν θεμελιώνει ωστόσο καθ' εαυτή δικαίωμα αποζημίωσης βάσει του άρθρου 7, παράγραφος 1, του κανονισμού για τα δικαιώματα των επιβατών αεροπορικών μεταφορών. Βεβαίως αποσκοπεί στην

κατά το δυνατόν αποτροπή μιας ματαίωσης ή καθυστέρησης. Δικαίωμα αποζημίωσης υφίσταται όμως σύμφωνα με τον κανονισμό μόνο σε περίπτωση απώλειας χρόνου τουλάχιστον τριών ωρών.

- 18 ββ) Από την αρχή της ίσης μεταχείρισης δεν μπορεί να συναχθεί δικαίωμα αποζημίωσης σε τέτοιες περιπτώσεις εξαιτίας μόνον του γεγονότος ότι η παράβαση της υποχρέωσης μεταφοράς με κράτηση σε άλλη πτήση ενδέχεται να οδηγήσει επίσης σε ταλαιπωρία των επιβατών.
- 19 Ο κανονισμός προβλέπει αποζημίωση βάσει του άρθρου 7, παράγραφος 1, όχι για οποιοδήποτε είδος ταλαιπωρίας, αλλά μόνο για την περίπτωση που χαρακτηρίζεται από απώλεια χρόνου τουλάχιστον τριών ωρών. Η διάταξη αυτή δεν μπορεί μέσω της αρχής της ίσης μεταχείρισης να εφαρμοσθεί σε περιπτώσεις όπου δεν έχει σημειωθεί τέτοια απώλεια χρόνου.
- 20 Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι, αν και η τροποποίηση της κράτησης μιας (πρώτης) επιμέρους πτήσης αποτελεί ταλαιπωρία για τον συγκεκριμένο επιβάτη, δεν μπορεί να θεωρηθεί «σοβαρή» κατά την έννοια του κανονισμού τουλάχιστον τότε, όταν ο επιβάτης φθάνει στον τελικό προορισμό του με τη δεύτερη επιμέρους πτήση για την οποία έχει γίνει κράτηση με καθυστέρηση μικρότερη των τριών ωρών (απόφαση της 30ής Απριλίου 2020 – C-191/19, EU:C:2020:339, [παραλειπόμενα] σκέψη 32 – Air Nostrum).
- 21 3. Μια διαφορετική εκτίμηση θα μπορούσε εν τούτοις να απαιτείται τουλάχιστον σε περιπτώσεις, στις οποίες ήδη πριν από την ώρα κατά την οποία ο επιβάτης πρέπει το αργότερο να παρουσιαστεί στον έλεγχο εισιτηρίων, υπάρχουν επαρκώς ασφαλείς ενδείξεις ότι θα υπάρξει καθυστέρηση τουλάχιστον τριών ωρών στον τελικό προορισμό.
- 22 Σε περίπτωση ματαίωσης υφίσταται σύμφωνα με το άρθρο 5, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού για τα δικαιώματα των επιβατών αεροπορικών μεταφορών δικαίωμα αποζημίωσης ήδη όταν στον επιβάτη δεν προσφέρεται εναλλακτική μεταφορά με απώλεια χρόνου μικρότερη των τριών ωρών.
- 23 Όταν συντρέχουν αυτές οι προϋποθέσεις δεν ασκεί κατ' αρχήν επιρροή το εάν ο επιβάτης όντως πραγματοποιεί το προγραμματισμένο ταξίδι και τότε φθάνει στον τελικό του προορισμό. Στην περίπτωση αυτή επίσης ο επιβάτης δεν απαιτείται να παρουσιαστεί εγκαίρως στον έλεγχο εισιτηρίων. Όταν είναι βέβαιο ότι η πτήση έχει ματαιωθεί, μια τέτοια απαίτηση θα ήταν ούτως ή άλλως άσκοπη.
- 24 Όπως έχει κρίνει το παρόν τμήμα σε διαφορετικό πλαίσιο (BGH, διάταξη της 3ης Μαΐου 2022 – X ZR 122/21, σκέψη 16), μια παρόμοια κατάσταση θα μπορούσε να υφίσταται εάν, πριν από τον χρόνο, το αργότερο κατά τον οποίο ο επιβάτης πρέπει να παρουσιαστεί στον έλεγχο εισιτηρίων, υπάρχουν ήδη επαρκώς ασφαλείς ενδείξεις ότι η πτήση μπορεί να διεξαχθεί μόνο με καθυστέρηση άνω των τριών ωρών στον τελικό προορισμό. Υπό τις περιστάσεις αυτές η απαίτηση

να παρουσιαστεί [ο επιβάτης] παρ' όλα αυτά εγκαίρως στον έλεγχο εισιτηρίων θα μπορούσε να είναι άσκοπη, όπως σε περίπτωση ματαίωσης.

- 25 Από αυτά θα μπορούσε να συναχθεί ότι το δικαίωμα αποζημίωσης υπό τις περιστάσεις αυτές, όπως και σε περίπτωση ματαίωσης, δεν εξαρτάται από το εάν ο επιβάτης πραγματοποίησε το προγραμματισμένο ταξίδι και από το πότε έφθασε στον τελικό του προορισμό.
- 26 4. Στην υπό κρίση διαφορά, εφόσον το δικαίωμα αποζημίωσης αποκλείεται γενικά όταν ένας επιβάτης φθάσει στον τελικό του προορισμό με καθυστέρηση μικρότερη των τριών ωρών, η αναίρεση του ενάγοντος θα ήταν αβάσιμη.
- 27 5. Αντιθέτως, εφόσον το δικαίωμα υφίσταται στην περίπτωση που ήδη πριν από τον χρόνο, το αργότερο κατά τον οποίο ο επιβάτης πρέπει να παρουσιαστεί στον έλεγχο εισιτηρίων, υπάρχουν επαρκώς ασφαλείς ενδείξεις σοβαρής καθυστέρησης, γεννάται το περαιτέρω ερώτημα, εάν το δικαίωμα αποζημίωσης υπό τις περιστάσεις αυτές προϋποθέτει ότι ο επιβάτης πρέπει παρ' όλα αυτά να παρουσιαστεί εγκαίρως στον έλεγχο εισιτηρίων, ώστε να δώσει στον αερομεταφορέα την ευκαιρία να τροποποιήσει την κράτηση.
- 28 Το προδικαστικό αυτό ερώτημα έχει υποβληθεί από το δικάζον τμήμα στο Δικαστήριο ήδη σε άλλη υπόθεση. Το ερώτημα αυτό είναι υπό την προαναφερθείσα προϋπόθεση κρίσιμο για την επίλυση και της υπό κρίση διαφοράς.
- 29 Τα δικαστήρια της ουσίας δεν έχουν προβεί ακόμη σε καμία διαπίστωση σχετικά με το εάν ο ενάγων παρουσιάστηκε κατά τον ισχυρισμό του εγκαίρως στον έλεγχο εισιτηρίων. Εφόσον αυτό δεν είναι αναγκαίο για το δικαίωμα αποζημίωσης, το δικάζον τμήμα μπορεί να αποφανθεί οριστικά επί της υποθέσεως. Σε αντίθετη περίπτωση η υπόθεση θα παραπεμφθεί στο εφετείο προς περαιτέρω διευκρίνιση των πραγματικών περιστατικών.

[παραλειπόμενα]